צרות פון קינדער

א שפּאנענדער ראמאן פון אידישען לעבען אין פּוילען

פון מ. וואַרשאווער

(פאָרזעצונג)

אבער מאריא גיט א מאך מיט דער האנט:

— זיץ רוהיג, שרעק דיך נישט פאר מיר. איך בין נאר אביסעל דענערוויירט.

עס ווערט אונהיימליך און שטיל. די שוועסטער ריידען שוין מעהר נישט צו זיך.

זיי זיצען איינע אנטקעגען דער צווייטער, אבער קוקען, קוקען זיי שוין נישט אויף זיך.

דער צוג לויפט, ער איילט זיך.

— וואס לויפט ער אזוי? — שרייט עפּעס אין פרוי סלופּסקא — וואס וועט ער פארשפּעטיגען? צו וועמען איילט ער זיך אזוי? א, ווי גוט וואלט דאס געווען, ער זאל זיך פארשפּעטיגען, אויף א סך שעה'ן פארשפּעטיגען, א, ווי גוט וואלט דאס געווען, קיינער זאל נישט אפּוואַרטען ביי דער באן. עס זאל קומען אויף וואַרשא אן ערדציטערניש. אדער א פארפלייצונג. מען זאל נישט קאָנען ארויס פון די הייזער.

אזוי טראַכט און אזוי וויל מאריא.

אנקע'ן ווידער, דאכט זיך, אז דער צוג נעהט צו־פאמעליך. וואס שלעפּט ער זיך אזוי? ווען וועט ער שוין קומען קיין וואַרשא? ווען וועט זי שוין באפרייט ווערען פון איהר "שלעכטער" שוועסטער.

איהר מאריא, די איינציגע גוטע שוועסטער, איז דאך שלעכט געוואָרען.

די רעדער נעהמען קלאפּען הויך, העכער, ווי געוועהנליך. דאס קלאפּען ביישט זיך אויס מיט די געראנקען פון די צוויי שוועסטער.

ביי איינער אין מוח, דאס הייסט ביי אנקע'ן קלאפּען זיי אויס, ניט מעהר, ווי איין וואַרט:

— יאקוב, יאקוב, יאקוב.

און ביי דער צווייטער, דאס הייסט, ביי מאריא'ן ענבערען זיי עפּעס אנדערש.

— פארבראנט ווערען, פארבראנט ווערען, פארבראנט ווערען, פארפלייצט ווערען...

אינסטינקטיוו, אזוי ווי זיי וואלטען זיך אפּגעשמועסט, גיבען ביידע שוועסטער א קוק אויפ'ן זייגער און ביידע גיבען זיך א שטעל־אויף. ערשט דאָ דער־זעהען זיי, אז זיי דערנעהענטערען זיך צו וואַרשא.

הערצער נעהמען קלאפּען און באוועגונגען ווערען גיך. מען הויבט זיך אן גרייטען, מען כאַפּט, מען לענט, מען נעהמט זיך אליין צורעכט מאכען, מען פּוידערט זיך, מען מאכט גלייך די האר.

אנקע'ן פאלט אלץ פון די הענט, מאריא ציטערט מיט אלע אברים, אויך זי מאכט זיך צורעכט.

מען טוט אן די היט, וואו נעהמט מען א וואוואלקע — טראַכט מאריא, א געריכטע, שווארצע וואוואלקע — מען זאל זי ניט דערקענען, מען זאל זי ניט זעהן.

נאך עטליכע מינוט און דער צוג וועט בלייבען שטעהן. וואס טוט מען? ווי אזוי נעהט מען אראָפּ? ווי אזוי אנטלויפט מען? און מאריא, שוין אן אנגענאגענע, דרעהט זיך אויס צום צווייטען פענסטער, וואס איז אין קאריידאר און בעט אין דער שטיל:

— גאט, האב רחמנות אויף אונז ביידען, גאט האב רחמנות אויף מיינע קינדער.

עס קריצען די רעדער. עס סאפּעט דער לאָקאָמאטיוו. עס רוקען זיך טירען. פון אנדערע קופּעס שטעהען שוין מעשען מיט וואליזעס אין די הענט. מען רוקט זיך שוין איינער נאָכ'ן אנדערען.

וואַרשא וואקסט אויס מיט איהרע קלויסטערס און מיט איהרע הייזער.

נאך עטליכע מינוטען אין — באין: וואַרשאווא. דער צוג ניט א וויעג אהין, א וויעג צוריק און סטאפּ — ער שטעהט שוין.

מען פאלט־צו צו די פענסטער. אכקע פאלט־צו די ערשטע, נעבען איהר די קינדער.

אין דרויסען רודערט זיך. מען לויפט מען שמייעט. טרעגערס קומען אן.

— טאַטעשי, טאַטעשי, צושרייט זיך פּלוצלונג. מאריא'ס מיידעלע און שטעקט אריים ביידע הענטעלאך.

— סטאַטעטשקא, קאָכאַנקא! — ענטפערט דער טאַטעשי, דאס הייסט, דער אדוואקאט וויטאלד סלופּסקי. וואס איז געקומען צו דער באן מיט בלומען — וואו איז די מאַטעשי. פרעגט ער?

— יעסט, יעסט, טוטאי!...

עס געהט ניט אויס קיין מינוט — און דער אדוואָקאט איז שוין אין וואגאן — און קושט זיך מיט זיין ווייב און מיט זיינע קינדער און וויל זיך גריסען מיט אנקע'ן.

אבער אנקע שטעהט אין פענסטער און קוקט און זוכט, און עס הויבט זיך אן צו מישען אין קאָפּ — און עס נעהמט קלעמען ביים הארצען — זי זעהט ניט יאקוב'ן, איז ער ניט געקומען? איז ער קראנק?

מאריא קושט זיך און כאגריסט זיך מיט איהר מאן. אבער אלע אברים איהרע זענען פארנומען מיט אנקע'ן.

אויך זי זוכט און פארשט. דאס הארץ ענטפאלט. נאך א רגע און דא קאן ארויפקומען יאקוב.

— קומט! קומט — נעהמט זי די קינדער און אליין לויפען פאראויס און אפּשטעלען זיך באלד, אזוי ווי זי וואלט זיך נעכאַפּט ביי דער האנט.

— וואס טוט איך? געוואלד געשריען. וואס טו איך?

די טרעגערס טראגען ארויס די פעק. מען געהט אראָפּ. אנקע לויפט ארויס, אזוי ווי א משוגענע.

זי בלייבט שטעהן אויפ'ן פּעראָן. דאס הארץ האט, דאכט זיך, אויפגעהערט קלאפּען.

נישטא קיינער. יאקוב איז ניט געקומען, איז עס מעגליך? אפשר האט ער ניט דערהאלטען איהר דעפּעשע.

זי קאן ניט הערשען. איבער זיך. טרעהרען קומען אליין אין די אויגען.

זי שטעהט אזוי ווי א צוטומעלטע אן שלאגנט שטיקער געוואלצענעם אטעם.

דערווייל איז שוין אויך ארויסגעקומען מען מאריא מיט איהר מאן און קינדער.

אויך זי איז צוטראגען און צוטומעלט. עפּעס קוקט זי אויך. עפּעס זוכט זי אויך.

און אט דערזעהט זי אנקע'ן. איינע אליין שטעהט יענע. ביי מאריא'ן אין הארצען רייסט זיך עפּעס אפּ. זי ווייסט ניט צי איז עס פרייד, צי איז עס שרעק.

— אנקע, לויפט זי צו גיך — זי דערזעהט טרעהרען אין דער שוועסטער'ס אויגען, זי פארשטעהט שוין. יאקוב שווארץ איז ניט געקומען.

מאריא'ן פאלט אראָפּ א שטיין פון הארץ. זי אטעמט אפּ און ערשט איצט דערזעהט זי דעם מאן.

— וואס איז געשעהן — פרעגט ער פאר'הידוש'ט — וואס ווייסט זי, אנקע?

— פרעג ניט — זאגט זיין פרוי זעהר שטיל און מיט אן אויסגעלייטערט פּנים — איך וועל דיר שפּעטער דערצעהלען.

— נו, שווייג — געהט זי צו צו אנקע'ן — איך זעה, ער איז נישט געקומען. עס קאן זיין, אז ער האט ניט דערהאלטען דיין דעפּעשע. אפשר איז ער ניט געזונט. שווייג, טייערע מיינע. עס וועט זיך אויסהיילען. קום, וועסט פארפאהרען צו מיר.

(גיערט פארגעזעצט)

א פּראצעס געגען „איקא"

(פאָרזעצונג פון פירוש 5)

תבואה, א טייל טיקעסט האט געקעשט מאיר האפּער; צו וועלכען ער האט געגעבען פאר תבואה וואס ער איז איהם געקומען.

רעדענריג וועגען די סיזשורס, האט הארן דערצעהלט, אז דער שעריף האט ביי איהם געסיזט ארום 1000 בושעל תבואה. לאיער נייטען פיליפּס האט פאר־געלייגט די רעקאָרדס פון עסטעוואנער געריכט וואו הארן זאל האבען געזאגט 12 הונדערט בושעל. אלענפאלס איז קיין סך תבואה ביי איהם ניט געבליבען נאך די סיזשורס, בלויז ארום עטליכע הונ־דערט בושעל, האט הארן פארזיכערט.

דיעזע פארזיכערונג איז אבער געווען ניט אויסגעהאלטען נאכדעם, ווי דער אי־קא־לאיער האט פארגעבראכט נאך סערטי־פיקאטען פון דער עלעוויטער אָמפּאניע וואס האבען געוויזען, אז נאך דעם 5־טען אקטאבער האט הארן ווייטער געפיהרט תבואה אין עלעוויטער. די סערטיפיקא־טען ווייזען אז בלויז צווישען 10־טען און 17־טען אקטאבער האט הארן אריינגע־פיהרט אין עלעוויטער 402 און א האלב בושעל. אריינרעכענענדיג 560 בושעל וואס ער האט געבראכט צום עלעוויטער לויט די פּראָוויינצער סערטיפיקאטען, אויף זיין שוואָגערס נאמען, איז א סך הכל פון איבער 900 בושעל. "עס זעהט אויס אז איהר האט דא געטאן גוטע ביז־נעס", האט לאיער פיליפּס אריינגעוואָר־פען א באמערקונג רייד־ענדיג וועגען די לא־דונגען צום עלעוויטער.

הארן האט אבער באהויפּטעט אז די "איקא" האט איהר דריטעל געקראָגען. ער האט אנגעוויזען אויף 3 לאדונגען פון 171 בושעל, וואס ער האט דעלייווערט אויף בעלקינס נאמען און אויף וועלכע עס זע־נען פאראן רעסיטס, און ער האט געזאגט אז ער האט דעלייווערט נאך צוויי לאדונגען און האט ניט פאר זיי קיין רעסיטס.

א סעט הארנעס און דריי לאשיקלאך (יונגע פערדלאך) האט הארן פארקויפט צו א פארמער אין דער קאלאָניע. אזוי האט דער עדות דערצעהלט. ווען מר. פיליפּס האט איהם געפרעגט צו ער האט ווען עס איז פארקויפט פאר די "איקא" האט פאר איהם געקויפט.

דאס זיינען געווען די איינציגע "אי־קא" זאכען וואס ער האט פארקויפט האט הארן ערקלעהרט און גלייכצייטיג ער־קלעהרט, אז ער האט זיך געפיהלט באראכ־טיגט דאס צו טאן.

וועגען דעם סעט הארנעס האט ער ערקלעהרט, אז ווען דער שעריף איז גע־קומען פיזען, האט ער אנשטאט דעם "אי־קא" סעט הארנעס וואס איז געווען אויף זיין לייאנאט, געגומען אן אלטען סעט הארנעס, וועלכען ער, הארן, האט איינגע־האנדעלט ביי א סייל.

הארן האט אויך געגעבען אן ערקלעה־רונג וועגען די דריי לאשיקלאך. ער האט געזאגט, אז די "איקא" האט איהם געגע־בען א קליאטשע און די דאזיגע קליאטשע האט געבויערט די לאשיקלאך ביי איהם אין שטאל.

ביי דיעזען פּונקט האט הארן גע־זאגט, אז ער וויל ערקלעהרען דעם סאסקא־טשעוואנער געזעץ וועגען לאשיקלאך. ער האט אריינגעבראכט אז לויט'ן געזעץ פון פּראָווינץ, איז ווען לאשיקלאך ווערען גע־בויערען אין א שטאל, פאלען זיי אונטער דער קאנטראל פון דעם שטאל איינגענטי־טימער, און ניט פון דעם קליאטשע איי־גענטימער.

"אזוי זייט איהר א לאיער אויך", האט דער איקא לאיער אויסגערופען, און הארנס לאיער האט באמערקט אז זיין קליענט זאגט בלויז, אז ער איז אינפאר־מירט ווענען א געזעץ.

הארן האט אויך געראדעט ערקלעה־רען וועגען צוויי בחמות, וואס ער האט באהאלטען אין א פרעמדען שייער. די בהמות האבען געהערט צו דער איקא.

הארן האט דערצעהלט, אז אין דעם טאג ווען דער שעריף האט ביי איהם גע־סיזט, זיינען צוויי בחמות געבליבען אין פעלד. יענעם אוועגט זיינען צוזאמענגעגאנ־גען ביי איהם אין הויז פריינד, און איינער פון זיי א מר. מאקס סעליג, האט איהם געזאגט: "פאלג מיך, נעהם די דאזיגע צוויי בחמות און פיהר זיי אוועק צו מיר, וועסטו האבען מילך פאר די קינדער". הארן זאגט אז ער האט אזוי געטאן אבער דער שעריף האט נאכהער זיך דערוואוסט און צוגענומען די בהמות פון סעלי'ס שטאל.

"איהר מיינט צו זאגען, אז איהר האט באהאלטען בהמות פון שעריף?" — האט דער איקא לאיער אויסגערופען.

הארן האט זיך פארענטפערט אז ער האט עס געטאן כדי צו באוואָרענען זיך מיט מילך פאר זיינע קינדער. אויף דיזען תירוץ האט איהם דער לאיער אויפמערק־זאם געמאכט, אז צו יענער צייט האט ער געהאט געלט אין באנק און איז ניט גע־ווען אויסגעזעצט צו נייט און ער האט אויך געפרעגט, צו עס איז ניט אמת, אז ער האט געהאט אייגענע צוויי בהמות וואס זיינען ניט געווען אויף די "לי נאוטס" פון דער איקא.

הארן האט צוגעגעבען אז ער האט געהאט צוויי בהמות, אבער ער געדענקט ניט אין וועלכער צייט דאס איז געווען. ער האט זיי, זאגט ער, פארקויפט פאר די סיזשורס.

(ווייטערעסע קומט)

טענדערס

פארזיגעלטע טענדערס אדרעסירט צום טשערמאן פון די טאראנטא עלעק־טריק קאמישאנערס וועט אנגענומען ווע־רען ביז 5 אזיינער נאכמיטאג, דאנערש־טאג, סעפּט. 25, פאר א צאהל סקרעפּ מעטאל, וואס די קאמישאנערס ווילען פארקויפען.

די טענדערס מוזען זיין אין דעם ענוועלאָפּ פון די קאמישאנערס, און כא־לליט מיט א נעמארקטען טשעק אויף 10% פון דעם טענדערס ווערט.

איינצעלהייטען פון מען באקומען פון'ם אפּס פון'ם פּוירטשייזינג אגענט, הארנער דאנקען און נעלסאן סטריטס.

דער העכסטער אדער וועלכער טענ־דער מוז ניט אנגענומען ווערען.

Toronto Electric Commissioners

אונטערזוכט אייערע אויגען, און קריגט די ריכטיגע גלעזער. דער אייג־ציגער ספּעציאליסט, וועלכער איז אויטאריזירט פון גאווערנמענט אלס האבען זיך פאראייניגט צו מאכען א

אָפּטאָמעטריסט און אָפּטישען

ד"ר. חענרי חעריס

279 קאָלעדזש סט.

(לעבען ספּעדיינג)

אפען ביז 9 אוהר אין אוועגס.

Dr. Henry Harris

EYESIGHT SPECIALIST

Phone Trinity 6604

279 College St., near Spadina

Open until 9 p.m.

„פיען" פּוירנייסעס

יעדער איינער ווייסט אז די "פיען" פּוירניסעס זענען די בעסטע, און זיי דויערען פאר צוואנציג יאר צייט, און זענען גאראנטירט צו באהייצען דאס הויז, וואו מען שטעלט זיי אריין. מיר שטעלען זיי אריין פאר אייך פאר קעש אדער מאָנאטליכע אויסצאָה־לונגען. מיר פאַרריכטען אויך אלע סאָרטען פּוירניסעס. טעלעפאָנירט דעם אידישען פארטרעטער.

מר. גאלדבערג

טרייניטי 4487 J

אדער קינגסדייל 8284.

די בענק אף נאווא סקאשיא

אויסלענדישע דרעפטס געקויפט און פארקויפט

מיר האבען גרויסע פארבינ־דונגען מיט אויסלאנד און מיר מאָנען אויסגעבען דראפטס פאר ענגלאנד, פראנקרייך, דייטשלאנד, עסטרייך, פּוילען יוגאָסלאַ־וויע, טשעכא־סלאָוואקיא, און כמעט אלע פרעמדע לענדער.

אונזערע אָפיסעלס נעפינען זיך אין לאָנדאָן און ניו יאָרק. דירעקטע טעלעגראַ־פישע "ווייערס" צו מאָנ־טרעאָל און ניו־יאָרק, בעסטע עקסטשיינזש רייטס.

קאַפּיטאל — $10,000,000

רעזערוו — $20,000,000

THE BANK OF NOVA SCOTIA

קווין און מעקאָל סטריטס.

ת. מאַטערלאנד, מענעדזשער

פּערעיינג און ראנדעס

ס. ס. ניקאההס, מענעדזשער.

דרוק־ארבייט

„אידישער זשורנאל"

פּרינטינג דעפּארטמענט

542 דאנדעס סטריט

אידישער נאראוש אין אידישן דיסטריקט

מיר פיקסען אלסדינג אין א קאר, אלע מאָדעלס קארס, די בעסטע ארבייט גאראנטירט און צו מעסיגע פּרייזען. שנעלע סערוויס, פרייע טאָאיינג.

$1 וואש, אלעמייט, נעו, אויל, טייערס, טיובס, "פרעס א לייט" בעטערים.

אפען 24 שטונדען.

CRANGLES GARAGE

קאָלעדזש און מארקהעם סטס. טעלעפאָן טרייניטי 3868.

אנטעריא דזשאקי קלוב

וואודבייז פּארק

טאראנטא

האַרבסט־מיטינג

סעפּט. 20 ביז 27־טען

דייסינג — סטיפּעלטשייסינג

דער ערשטער ריים הייבט זיך אן טעגליך 2.30 נאָכמיטאָג — דעיליייט סייזוינג.

אלגעמיינער איינטריט $1.75 אין רעגיערונגס־טעקס.

A. E. Dymet, Palmer Wright

עקטינג סעקרעטאר. פּרעזידענט.

THE DOMINION BANK

עדלייד און ספּעדיינע עוו. ברענטש

לאדעט ספּעציעל איין אין איהר ברענטש די סוחרים פון דעם דיסטריקט צו ווערען מעהר היימיש אין דער באנק.

געלט קיין אייראָפּא שיקען מיר צו די בילינסטע פּרייזען.

אויסגעצאָהלט אין אמעריקאנער דאָלארס, אדער ווי אזוי איהר ווילט.

זעהט אונז איידער איהר שיקט געלט. איהר וועט זיכער זיין זייפרידען.

ס. ק. קוק, מענעדזש

נאטיס צו די יעניגע וועלכע עס האבען

אויטאמאבילס און טראקס

דער נייער געזעץ איז אריין אין קראפט דעם 1־טען סעפּטעמבער, 1930. אז דער יעניגער וואס האט ניט קיין אינשורענס אויף זיין אויטאָמאָביל, אדער טראָק, און קען ניט באצאָלען ווען ער האט אן עקסידענט, וועט מען צונעמען זיינע לייסענס, און יעדער עקסידענט וואס באטרעפט מער ווי 50 דאָלאר, מוז גלייך רעפּארטעט ווערען צו די פּאָליס פאר רעקאָרדינג.

נעמט עס גוט אין אכט און פּראַקטיקטעט אייך דורך

חזן קאפּלאַנ'ס אָפּיס. טעלעפּאָנירט אונז און איר וועט אינשורט ווערען אין די בעסטע קאָמ־פּאניעס. אונזער גוטער רעפּוטיישאן פאר די לעצטע 15 יאר אין די אינשורענס ביזנעס, איז אלעמען גוט באוואוסט.

M. KAPLAN & SON INS. BROKERS

55 YONGE ST. Tel. ELgin 8155-6-7 Sundays & Holidays Hillcrest 8646-Hyland 1960

לאיער מאריס ש. מילסמאן

באריסטער, סאליסיטאר און נאטארי פּאבליק.

סטענדערד טעאטער בילדינג

287 ספּעדיינע עוו. טעל. טרייניטי 4666

אבען אוועגטען. דאון־טאון אפיס, 394 בעי סט. טעלעפּאָן עלגין 6002.

רעזידענץ טעלעפּאָן טרייניטי 4022 W.

הענרי ס. ראזענבערג

און קאָמפּאני

באריסטערס, סאליסיטארס א. ז. וו.

703—702 פעדעראל בילדינג. 85 ריטשמאָנד סטריט

טעלעפּאָנס: עדלייד 1387 — 1386. אוועגטען: היילענד 9415.

און אז איצט זענען פארמעדען מיט אים

האריס ג. בריסטאן און **לעאָנארד ס. סמיט**

לאיער עדוואַרד לאוארעסקא כ.א.

באריסטער און סאָליסיטאר

901 קאָנקורס בילדינג. טעל. עדלייד 3608.

געלט צו לייען אויף צווייטע מארגעדזשעס.

לאיער ניומאן

אָפיס: 4 ריטשמאנד סטריט איסט ELGIN 1305

רעזידענס 874 עוועניו ראָוד. טעלעפּאָן היילאנד 6840.

טעלעפּאָן עדלייד 9768. הויז טעל. טרייניט 3195 W

לאיער דזשאזעף מ. נאַרדאָן

באריסטער, סאָליסיטאר, נאטארי פּאבליק.

האט געמופּעט זיין אָפיס אין:

300A דאמיניאן בילדינג

465 בעי סטריט, בעי און אלבערט סטריטס

אָפיס: 45 ריטשמאָנד סט. וועסט

705 סענטראל בילדינג

אָפיס טעלעפּאָן: ווייזערלי 2211

הויז טעלעפּאָן טרייניטי 7461.

לאיער ב. ווייינבערג ב.א.

באריסטער, סאָליסיטאָר, נאטערי פּאבליק

געלט צו לייען אויף מאָרגיידזשעס.

מאָרגיידזשעס געקויפט.

לאיערס דזש. דזש. נלעם און אי. פּי. היסלעם

— פון —

נלעם, היסלעם און קא.

רום 501 דאמיניאן בילדינג, 465 בעי סט.

אפיס טעלעפּאָן עלגין 5512

אלגעמיינע, ציוויל און קרימינעלע לאו־פּראקטיק.

געלט געלייען און אינוועסטירט אויף מאָרגעדזשעס.

דער לאו אפיס פון

דייוון שער נ. א.

געפינט זיך יעצט אין

45 ריטשמאנד סט. (געגענאיבער סימפּסאנס)

סוויט 301 סענטראל בילדינג

עלגין 7600

כיזנעס טעלעפּאָנען: דאנפּאון. עדלייד 2544, אפּפּאון. טרייניטי 1652

בראון און סמיט

לאיערס

394 בעי סטריט

514 ראנדעס סט. וועסט, קאר. ספּאדיינא עוועניו

אונזער ווייער אפּפּאון אויף 514 ראנדעס סטריט וועסט, [illegible] ספּאדיינא עוועניו, אין איצט פּלען. ריזולט [illegible] זיין פּלען אין די [illegible]

געלט געלייען אויף מאָרגעדזשעס אויף [illegible]

רעזידענס טעלעפּאָנען: א. ת. בראון, הילסיידס 8246 F; ס. א. סמיט, שליה [illegible]